

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Tilsynsrapport

Tilsyn med styrets arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø

Den tysk-norske skolen i Oslo

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Den tysk-norske skolen i Oslo. Temaet for tilsynet er om styret gjennom sin internkontroll sikrer at skolen undersøker og setter inn tiltak i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

I dette tilsynet ser vi at styret og skolen er opptatt av at alle elevene skal bli hørt og at elevens opplevelse er sentral. Skolen fastsetter hvem som skal undersøke i en sak, den hører involverte elever og vurderer hva som er til elevens beste når det skal settes inn tiltak. Skolen dokumenterer også hvordan den undersøker.

Vi har imidlertid funnet at skolen ikke undersøker og retter opp situasjonen i alle saker snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Videre får ikke skolens undersøkelser fram hva som ligger bak elevens opplevelse. Vi mener også at skolen ikke dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten.

Vi finner derfor at styrets og skolens internkontroll ikke fullt ut sikrer oppfyllelse av plikten til å undersøke og sette inn tiltak.

Styret har fått en frist for å uttale seg om foreløpig tilsynsrapport. Styret hadde ikke kommentarer til våre funn og vurderinger. Vi opprettholder derfor påleggene fra foreløpig tilsynsrapport og pålegger styret å rette bruddene vi fant. Vi fatter nå vedtak (denne rapporten) med pålegg om retting. Se nærmere om hva dette pålegget innebærer under rapportens punkt 3.

Styret har rettefrist til 31.10.2025.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse	3
1 Innledning	4
1.1 Kort om Den tysk-norske skolen i Oslo	4
1.2 Om gjennomføring og tema for tilsynet	4
1.3 Oppbyggingen av rapporten	5
2 Rettslige krav.....	5
2.1 Retten til et trygt og godt skolemiljø	5
2.2 Kravet til internkontroll	5
3 Styringstiltak og styrende dokumenter	6
4 Undersøkelsesplikten	7
4.1 Rettslige krav – Undersøkelsesplikten.....	7
4.2 Praksis, vurderinger og konklusjon	8
5 Tiltaksplikten.....	11
5.1 Rettslig krav – Tiltaksplikten	11
5.2 Praksis, vurderinger og konklusjon	11
6 Pålegg om retting	14
6.1 Oppfølging av påleggene	15
7 Styret har rett til å klage	15

1 Innledning

Vi fører tilsyn med skoler godkjent etter opplæringsloven § 22-1.¹

I tilsyn kontrollerer vi om styret oppfyller opplæringsloven med forskrifter. Vi kan også føre tilsyn med styrets plikt til å ha internkontroll etter opplæringsloven § 22-2 andre ledd.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger.²

1.1 Kort om Den tysk-norske skolen i Oslo

Den tysk-norske skolen i Oslo – der Deutsch-Norwegische Schule Oslo – ble grunnlagt i 1980 som Den tyske skolen i Oslo og er godkjent etter opplæringsloven (1998) § 2-12.³ Skolen ble en tysknorsk bikulturell skole i 2010, og blir finansiert fra Norge og Tyskland. Skolen skiftet navn til Den tysk-norske skolen i Oslo i 2018. Skolen har både grunnskole og videregående trinn. Skoleåret 2024-2025 er det totalt 271 elever⁴ fordelt på 1.- 9. trinn.

Styret er skolens øverste organ og vedtar blant annet skolens budsjett. Det består av styreleder og valgte representanter fra ansatte og foreldre. Foreldrerepresentantene skal ha minst ett barn i skolen eller barnehagen.⁵

1.2 Om gjennomføring og tema for tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Den tysk-norske skolen i Oslo i brev av 30.08.2024. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Tema for tilsynet er om styret gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å undersøke og sette inn tiltak der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.⁶

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Dersom Den tysk-norske skolen i Oslo og styret ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Vi gir derfor eventuelle pålegg til styret som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven med forskrifter oppfylles.⁷

¹ Jf. opplæringsloven §§ 22-6 og 29-2 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

² Les mer om vår behandling av personopplysninger på [Behandling av personopplysninger i tilsyn | udir.no](https://www.udir.no/Behandling-av-personopplysninger-i-tilsyn).

³ Organisasjonsnummer 971492627.

⁴ Tall fra [GSI](https://www.gsi.no) 10.12.2024.

⁵ [Stiftelse og organisasjon / Den tysk-norske skolen i Oslo — Den tysk-norske skolen i Oslo](https://www.udir.no/Stiftelse-og-organisasjon/Den-tysk-norske-skolen-i-Oslo).

⁶ Jf. opplæringsloven §§ 12-4 og 12-5, jf. kommuneloven § 25-1.

⁷ Jf. opplæringsloven § 22-2 tredje ledd.

1.3 Oppbyggingen av rapporten

I denne rapporten presenterer vi våre vurderinger og konklusjoner. I den videre gjennomgangen presenterer vi det rettslige grunnlaget for tilsynet under Rettslige krav. Under Styringstiltak og styrende dokumenter, beskriver vi aktiviteter, dokumenter og andre tiltak som er satt inn for å sørge for at regelverket blir fulgt. For hver delplikt blir det gjennomgått praksis, våre vurderinger og vår konklusjon. Vi beskriver her praksis på skolen ut ifra kravene i opplæringsloven § 12-4. Den samlede vurderingen av om styret gjennom sin internkontroll sikrer at undersøkelsesplikten og tiltaksplikten blir oppfylt står til slutt under hver delplikt. Til slutt beskriver vi pålegg om retting og styrets frist.

2 Rettslige krav

2.1 Retten til et trygt og godt skolemiljø

Alle elever i skolen, leksehjelpordningen og skolefritidsordningen har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring.⁸ Retten er individuell, og det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt.

For å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø, har skolen en aktivitetsplikt etter opplæringsloven §§ 12-4 og 12-5. Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter som er plikten til å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. I dette tilsynet skal vi undersøke om styret gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og styret undersøker og setter inn tiltak dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen. Videre kontrollerer vi om styret sikrer at saken blir undersøkt ved mistanke om eller kjennskap til at det er en i skolens ledelse som står bak krenkelsen.

I tilsynet er det et gjennomgående tema om skolen og styret har vurdert hensynet til barnets beste og sørget for at involverte elever blir hørt.

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten. Dette er også et gjennomgående tema i tilsynet. I tillegg må skolen eller styret lage en skriftlig plan for tiltakene i en sak.

For at aktivitetsplikten skal være oppfylt, må skolen gjøre det som med rimelighet kan forventes gjennom hele saksforløpet.

2.2 Kravet til internkontroll

Styret skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.⁹ Kravet er et viktig element i styrets ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset størrelsen på skolen og særpreget, aktivitetene og risikoforholdene ved

⁸ Jf. opplæringsloven §§ 22-2 første ledd bokstav f, 12-1 og 12-2.

⁹ Jf. opplæringsloven § 22-2 andre ledd jf. kommuneloven § 25-1 første ledd.

skolen.¹⁰ Styret har ansvar for at kravet til internkontroll blir oppfylt, men kan delegere oppgaver knyttet til internkontrollen. Styret er likevel ansvarlig og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Styret skal gjennomføre risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen til de områdene der risikoen og behovet er størst. Områder med stor risiko for regelverksbrudd vil ofte kreve bedre styring og kontroll gjennom flere tiltak, som for eksempel mer standardisering og tettere oppfølging, enn områder hvor det sjelden svikter.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av § 25-1 ledd bokstavene a-e jf. opplæringsloven § 22-2 andre ledd tredje, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Styret skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet. Ut fra risikoen skal styret vurdere hvilke rutiner og prosedyrer som er nødvendige, og i hvilken grad de skal være skriftlige. Styret skal gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem. Styret må jevnlig skaffe seg oversikt over områder med risiko for avvik og sette inn tiltak for å forebygge og hindre regelverksbrudd. Styret må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Styret må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp. Styret skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig. Dette må de avgjøre ut fra risikobildet og formålet med internkontrollen. Styret skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

I tilsynet undersøker vi om styrets internkontroll er tilpasset for å kunne forebygge og hindre regelverksbrudd etter § 25-1, og hvordan ledelsen følger opp og kontrollerer arbeidet med skolemiljøet. Styret må kunne redegjøre for hvordan de oppfyller kravet til internkontroll.

3 Styringstiltak og styrende dokumenter

Statsforvalteren har i forbindelse med dette tilsynet mottatt skolens styringsdokumenter som handler om skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Styret har siden 2023 jobbet med å forbedre og lage skriftlige rutiner for aktivitetsplikten, og dette er beskrevet i flere dokumenter. Noen dokumenter ble opprettet første gang i 2018, mens de nyeste dokumentene er fra 2024. Vi har mottatt dissedokumentene: Informasjon fremgangsmåte skolemiljø, Prosedyrer Skolemiljø, Checkliste Konflikte, og Aktivitetsplan.

Informasjon fremgangsmåte skolemiljø: Dokumentet skal gi informasjon til skoleledelsen og styret om skolemiljø. Det står blant annet:

- at plikten til å undersøke og sette inn tiltak hviler på skolen, og at det må konkret fastsettes hvilke ansatte som skal undersøke saken og hvilke tiltak som skal settes inn på vegne av skolen.
- at skolen må gjennomføre pedagogisk egnede tiltak hvis § 9 A skulle inntreffe.

¹⁰ Jf. kommuneloven § 25-1 andre ledd jf. opplæringsloven § 22-2 andre ledd.

- at skoleeier har det overordnede ansvaret for at opplæringsloven oppfylles at foreldre kan kreve en aktivitetsplan hvis deres barn opplever en negativ situasjon i lærings- og sosialmiljøet.

Prosedyrer Skolemiljø: Det er beskrevet fire mulige situasjoner/hendelser dersom Konflikter har oppstått. Det er; En enkel konflikt oppstår mellom elever, Gjentakende konflikt mellom elever, En enkelkonflikt mellom en ansatt/lærer og en elev, og Gjentakende konflikt mellom en ansatt/lærer og en elev. Når det gjelder de to situasjonene/hendelsene som gjelder konflikter mellom elever, står det at kontaktlærer/faglærer skal ta opp hendelsen, avdelingsleder/skoleledelsen/foreldre skal informeres, og dette skal skje enten helst umiddelbart, eller umiddelbart. Videre står det at fremgangsmåten kort skal dokumenteres og lagres i beskyttet mappe, og at det skal gjennomføres elevsamtale og samtale med foreldrene ved behov. I tilknytning til situasjonene/hendelsene som gjelder konflikter mellom ansatt/lærer og elev, skal styret involveres umiddelbart av rektor i tillegg til representant skolemiljø, representant personale, avdelingsleder og sosiallærer. Rektor skal informere foreldrene, og eleven vernes umiddelbart.

Checkliste Konflikte: I dette dokumentet er det en beskrivelse av fremgangsmåten som de ansatte kan bruke når det blir rapportert om konflikter. Sjekklisten er delt inn i tre; Hva som må gjøres, Når tiltak må finne sted, og Hvem som har ansvar/er involvert. Det står at konflikter kan komme til uttrykk som mobbing, rasisme, fysisk og verbal vold, og at lærer, elever og foreldre på skolen forplikter seg til å undersøke hvert enkelt tegn på de nevnte konfliktområdene.

Aktivitetsplan: Dette er en mal for skriftlig plan. I malen kan det fylles ut opplysninger og beskrivelser om hva planen skal løse, hva eleven mener, hvilke tiltak som skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, og når tiltakene skal evalueres.

Vi har også mottatt andre dokumenter, blant annet Skolemiljø, Skolemiljø tiltak, Årsplan styremøter 23-24 og Årsplan styremøter 24-25, som vi mener at det ikke er behov for å beskrive nærmere.

4 Undersøkelsesplikten

4.1 Rettslige krav – Undersøkelsesplikten

Skolen skal snarest undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.¹¹ Dette gjelder også hvis saken gjelder krenkelse fra en som arbeider på skolen. Hvem på skolen som skal undersøke saken på vegne av skolen, må skolen fastsette konkret.

Undersøkelsen skal ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Skolen skal gjøre de undersøkelsene som etter en faglig standard er rimelig å forvente i den enkelte saken. For å kunne sette inn egnede tiltak til elevens beste i en konkret situasjon, må skolen gjøre nødvendige undersøkelser.

¹¹ Jf. opplæringsloven § 12-4 andre ledd jf. § 22-2 første ledd bokstav f.

Alle elever har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem.¹² Skolen og skoleeier må oppfylle elevenes rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.

Hvor raskt saken skal undersøkes, må vurderes opp mot hva som etter en faglig vurdering med rimelighet kan forventes. Her er hensynet til elevens beste et viktig moment. Når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, krenker, stilles det særlig skjerpede krav til fremdrift i saken. Skolen og skoleeier må undersøke effektivt og så raskt som mulig.

4.2 Praksis, vurderinger og konklusjon

Undersøker skolen saken og gjør de det så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rektor svarer i egenvurderingen at alle elever på Den tysk-norske skolen i Oslo har rett til et trygt og godt skolemiljø. Skolen har derfor en generell og umiddelbar undersøkelsesplikt når det blir observert dårlig oppførsel eller det oppstår mistanke om regelbrudd. I intervju følger rektor opp med å svare at undersøkelse ifølge sjekklisten skal skje samme dag, men at dette kan variere.

I egenvurderingene svarer de ansatte at man alltid prater med eleven med en gang eller ved nærmeste mulighet der eleven kan føle seg trygg og ivaretatt. Alle voksne på skolen har plikt til å undersøke, og sosiallærer blir involvert i saken. Elevens opplevelse står i sentrum. Foreldrene blir engasjert så fort som mulig.

Når det gjelder alvorlige saker, kommer det fram i intervju med ansatte at de i ettertid har sett at de har vært for sent ute med å undersøke. Det går fram av egenvurderingen at hvis en i skoleledelsen står bak krenkelsene, overtar styreledelsen saken og delegerer oppdraget med å følge opp eleven til en annen enn rektor. Rektor svarer at han informerer styreleder som arbeidsgiver først, og at dersom rektor skulle vært den som krenker, er det styreleder som har ansvar. Styreleder svarer i intervju at styret skal være involvert i alle saker der en elev opplever å bli krenket av en ansatt.

I et flertall av elevsakene går det fram at skolen har startet sine undersøkelser i løpet av tre eller flere virkedager etter at skolen fikk melding om dårlig skolemiljø.

Vår vurdering

På bakgrunn av opplysninger i intervjuer og egenvurderinger legger vi til grunn at ansatte snakker med elever med en gang. Vi kan imidlertid ikke i noen av sakene se at skolen har snakket med eleven raskere enn tre dager. Med bakgrunn i at undersøkelser skal skje uten ugrunnet opphold, som i praksis betyr så snart det lar seg gjøre,¹³ vurderer vi at skolen ikke har sannsynliggjort at den undersøker saker snarest.

¹² Jf. opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2 jf. § 22-2 første ledd bokstav d.

¹³ Prp. 57 L (2023-2024) s. 614.

Gjennomfører skolen og skoleeier de undersøkelsene som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?

Rektor svarer i intervju at den første skolen må snakke med eleven som er sårbart, deretter andre involverte elever. Han svarer videre at det normalt er læreren som ser konflikten som undersøker. Læreren må gå inn i saken med en tilnærming om at ingen er skyldige. Det betyr at man ikke leter etter skyldige, men ser etter løsninger, og snakker med alle involverte elever. Samtale og observasjon blir brukt som metode. I saker som omhandler mistanke om krenkelser fra ansatte, blir det gjennomført det skolen kaller en høring, og skolen har da snakket med eleven det gjelder først.

Ansatte svarer i egenvurderingen at de snakker med elevene hver for seg, og så med foreldrene. De ansatte svarer i intervju at både samtale og observasjon brukes som metode for å undersøke. Noen svarer at man snakker med sosiallærer som kontakter f.eks. BUP, sammen med trinnleder. Ansatte svarer videre i intervju at retten til å bli hørt ivaretas ved at alle involverte skal få forklare seg.

I alle elevsakene ser vi at skolen har brukt samtale som metode for å undersøke. Der går det fram at skolen enten har snakket eller skal snakke med alle involverte, både elever og voksne, og i flere tilfeller også foreldre.

Vår vurdering

Vi ser av svarene fra skolen og av dokumentasjonen i elevsakene at skolen og styret er opptatt av at alle elevene skal bli hørt og at elevens opplevelse er sentral. Det er derfor vår vurdering at skolen hører alle involverte elever.

Undersøkelser skal få fram fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Formålet med undersøkelsen er å få et tilstrekkelig grunnlag til å oppfylle plikten til å sette inn egnede tiltak. Flertallet av sakene vi har mottatt gjelder relasjonen mellom flere elever. Vi finner i egenvurderinger, intervjuer og skolens dokumentasjon at det gjennomføres samtaler og observasjoner. Utover dette finner vi ikke at skolen benytter andre undersøkelsesmetoder.

På bakgrunn av dette vurderer vi at skolen ikke har sannsynliggjort at den undersøker skolemiljøsaker bredt nok og derfor ikke gjennomfører de undersøkelsene som ut fra en faglig standard kan forventes.

Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Rektor svarer i egenvurderingen at skulle det oppstå regelbrudd eller mistanke om regelbrudd mellom elever, blir opplysningene fra undersøkelsen umiddelbart dokumentert skriftlig. Rektor forklarer i intervju at sosiallærer er den som har oppgaven med å dokumentere. Rektor forklarer videre at man skal beskrive hva som har skjedd i aktivitetsplanen.

I egenvurderingen opplyser styreleder om at det er sosiallærer og skoleledelsen som i hovedsak har ansvar for å dokumentere hva skolen gjør i saker, og representanten fra styret får epostmelding som viser hva som er gjort.

I egenvurderingen og intervju opplyser ansatte at kontakten de har med foreldre og sosiallærer via e-post, er en måte å dokumentere på. Informasjonen lagres i en mappe som bare er tilgjengelig for autoriserte personer.

I elevsakene finner vi informasjon om når skolen fikk melding om skolemiljø og når undersøkelsene startet, både i aktivitetsplaner, referater fra møter og i e-poster mellom skole og foreldre. Vi ser at skolen dokumenterer at den har brukt samtale som metode for å undersøke, og at skolen har snakket med foreldre og involverte elever. Det kommer også fram hva involverte elever opplever, enten ved at skolen har snakket med elevene direkte eller gjennom foreldrene.

Vår vurdering

Vi ser at skolen dokumenterer hvilke undersøkelser som er gjennomført, og hva de i hovedsak har funnet. Vår vurdering er at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å undersøke.

Sikrer styret gjennom sin internkontroll at plikten til å undersøke blir oppfylt?

Styringstiltakene som er satt inn for å ivareta undersøkelsesplikten er at styret to ganger i året får en generell orientering om arbeidet med skolemiljø av skolens ledelse og sosiallærer.

Assisterende rektor på skolen har kjennskap til det norske skolesystemet og deltar i styremøter. Ett av styrets medlemmer har ansvar for skolemiljø, og denne representanten deltar i månedlige møter og har tett kontakt og dialog med skolens ledelse og sosiallærer for å gå gjennom status i aktuelle skolemiljøsaker, hvilke undersøkelser som blir gjort og resultatet av undersøkelser. I egenvurderingene svarer ansatte at sosiallærer blir involvert når det skal undersøkes i en sak. I saker der en i ledelsen står bak krenkelsen er det styreledelsen som delegerer til noen å undersøke. Styrets representant deltar også i møter om elever ved behov for å sikre at skolen oppfyller sine plikter.

De ansatte får informasjon ved begynnelsen av skoleåret om opplæringslovens paragrafer om retten til et trygt og godt skolemiljø, og tilhørende plikter, og det er skolens ledelse som har ansvar for dette. Flere av de ansatte har fortalt at de har fått informasjon om rutinene og at de skal være tilgjengelige. Noen av de ansatte er usikre på hvor rutinene finnes, og enkelte opplyser at rutinene er på et språk de ikke forstår. Mange av de ansatte kommer fra Tyskland og jobber ved skolen i en begrenset periode, og styret vurderer selv at dette utgjør en risiko for regelverksbrudd.

Vår vurdering

Vi vurderer at styret følger opp skolens arbeid med undersøkelsesplikten gjennom ulike styringstiltak. Dette skjer blant annet både gjennom de faste generelle orienteringene til styret om skolemiljøet og ved at ett av styrets medlemmer har et særskilt ansvar for skolemiljø og holdes mer løpende orientert om pågående saker. Skolen og styret fastsetter også konkret hvem som skal undersøke saker der en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Samtidig mener vi at skolens ansatte har begrenset kjennskap til og ulik forståelse av undersøkelsesplikten, og at enkelte ansatte opplever at skolens rutiner ikke er tilgjengelig for dem.

Vi har funnet avvik og risiko for framtidige avvik på undersøkelsesplikten. Vi har som tidligere nevnt kommet fram til at undersøkelser ikke blir satt i gang så raskt som saken tilsier. I tillegg har vi funnet at det ikke blir gjennomført undersøkelser som utfra en faglig standard kan forventes.

Skolen har avdekket at det ikke er satt i gang undersøkelser i tide i alvorlige saker. Verken skolen eller styret har avdekket om skolen gjennomfører undersøkelser som utfra en faglig standard kan forventes. Vi vurderer derfor at skolen og styret ikke har sannsynliggjort at den følger opp avvik og risiko for avvik med nødvendige styringstiltak. Vi vurderer at styret ikke har en internkontroll som sikrer at plikten til å undersøke blir oppfylt.

5 Tiltaksplikten

5.1 Rettslig krave – Tiltaksplikten

Når en elev selv sier at hun eller han ikke har det trygt og godt, eller undersøkelser viser dette, skal skolen snarest rette opp situasjonen med egnede tiltak.¹⁴

Hvilke tiltak som er egnede, beror på faglige og konkrete vurderinger. Barnets mening og hensynet til barnets beste er viktige momenter i denne vurderingen. Hvilke tiltak som er egnede må vurderes konkret, og kan være rettet både mot individnivå, gruppenivå og systemnivå.

Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes i den enkelte saken.

Hvor raskt skolen må sette inn tiltak, må vurderes konkret i den enkelte saken. Barnets beste vil være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen.

Plikten til å sette inn tiltak hviler på skolen. Hvilke ansatte som faktisk skal gjennomføre tiltakene, må skolen fastsette konkret.

Hvis det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, har skoleeier et særlig ansvar for at skolen snarest setter inn tiltak.

Dokumentasjonskrav

Skolen skal lage en skriftlig plan når den iverksetter tiltak.¹⁵ I planen skal det stå hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som skal gjennomføre tiltakene, og når tiltakene skal evalueres.

5.2 Praksis, vurderinger og konklusjon

Retter skolen/skoleeier snarest opp situasjonen med egnede tiltak dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rektor svarer i intervju at de setter inn tiltak i løpet av en arbeidsuke etter at skolen mottar beskjed om utrygt skolemiljø. Rektor utdyper at det finnes unntak fra dette, men at skolen i de

¹⁴ Jf. opplæringsloven § 12-4 jf. § 22-2 første ledd bokstav f.

¹⁵ Jf. opplæringsloven § 12-4 tredje ledd jf. § 22-2 første ledd bokstav f.

tilfellene kontakter hjemmet og informerer om videre saksgang og når de kan forvente at planen er på plass. Ansatte svarer det samme som rektor.

Av dokumentasjonen ser vi at skolen setter inn tiltak ved at det er opprettet en aktivitetsplan innen et par uker etter at den har fått melding om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I enkelte saker tar det imidlertid flere måneder før skolen oppretter en skriftlig plan. Vi ser også at det ikke er blitt opprettet aktivitetsplan, selv om det er satt inn tiltak.

Vår vurdering

Vi vurderer at skolen i de fleste tilfeller oppretter aktivitetsplaner snarest, men at skolen i flere tilfeller ikke overholder tidskravet eller aldri oppretter en aktivitetsplan. På bakgrunn av dette vurderer vi at skolen ikke har sannsynliggjort at den retter opp situasjonen snarest dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Setter skolen/skoleeier inn tiltak som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?

Rektor forteller i intervjuer at de alltid vurderer elevens beste, deres følelser og elevens synspunkter på situasjonen. Han understreker at de ikke alltid kan imøtekomme elevens ønsker, men at deres ønsker alltid skal vurderes. Rektor forteller at andre involverte elevers synspunkter også vektlegges i utformingen av tiltak, og at skolen i denne sammenheng fokuserer mye på å jobbe med gruppedynamikker fremfor endring av enkeltelevers atferd.

Ansatte svarer i egenvurdering at tiltakene må begrunnes pedagogisk, tilpasses barnets alder og behov, og må føre til en forbedring av elevens situasjon. Det kommer frem i intervjuer med ansatte at skolen ofte oppretter to aktivitetsplaner, en for den som blir krenket og en for den som krenker. Målet er at de to elevene skal kunne gjenforenes og føle seg trygge igjen. Veien dit kan se litt ulik ut avhengig av situasjonen. Det utdypes at de alltid evaluerer med elever eller foresatte.

Ansatte svarer videre at de alltid vurderer elevens beste i forbindelse med opprettelse av aktivitetsplaner. Ansatte forteller i intervjuer at de i denne sammenheng har møter som de kaller klassekonferanse, der de diskuterer hvilke alternativer som finnes og hvilke tiltak som er det beste for barnet. Deretter justerer de tiltakene hvis de ser at det ikke har ønsket effekt. Ansatte peker også på regelmessige sårbarhetsvurderinger som de gjør i fellesskap, og at dette vektlegges i vurderingen av hvilke tiltak skolen setter inn. Skolen legger i denne sammenheng også vekt på faktorer som påvirker eleven utenfor skolen.

Dokumentasjonen viser at det settes inn tiltak på ulike nivåer. I flere av planene er det satt opp individuelle elevsamtaler med kontaktlærer, for å følge med på hvordan eleven har det. Skolen har også i flere av sine planer satt opp tiltak i klassen om at elevene skal gjennomgå ulike temaer for sosial læring og positivt samspill. I saker der elever opplever krenkelser settes det også opp forsterket tilsyn.

Vi kan ikke se av dokumentasjonen at skolen gjør en vurdering av elevens beste, eller vektlegger momentene herfra i sin utvelgelse av tiltak. Vi kan heller ikke se at skolen setter inn tiltak rettet mot opplevelser av krenkelser fra ansatte.

Vi ser av skolens dokumentasjon at det er gjennomført evalueringer av tiltakene. I disse evalueringene varierer det ut fra sakens utfordringer og målene i aktivitetsplanen hvem som har uttalt seg. Foresatte inviteres inn til evalueringer, og der det er relevant uttaler også ansatte seg om utvikling og relasjonsbygging med eleven.

Vår vurdering

Vi har ikke funnet av dokumentasjonen at skolen gjør vurderinger av elevens beste i forbindelse med arbeidet med tiltaksplikten. Vi vurderer imidlertid at skolen gjennom intervjuer sannsynliggjør at vurderingene blir gjort og at elevens beste blir vektlagt som et grunnleggende hensyn i forbindelse med utformingen av tiltak. Utover dette vurderer vi at skolen gjør konkrete vurderinger av hvilke tiltak som er egnede i saken, og tilpasser tiltakene ut fra sakens problembeskrivelse. På bakgrunn av dette vurderer vi at skolen setter inn tiltak som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

Dokumenterer skolen og skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten?

Skolen har sendt inn flere aktivitetsplaner som dokumentasjon til tilsynet. Vi ser at det går frem av planene hvilket problem planen skal løse, og stort sett når tiltakene skal gjennomføres. Skolen har også en tidsangivelse for når tiltakene skal evalueres. I skolens beskrivelse av hvem som er ansvarlig for å gjennomføre tiltaket, fremgår det av flere planer at det er mange ansatte som har fått ansvar for å gjennomføre det samme tiltaket. Vi ser også i flere av planene at «alle medarbeidere» skal gjennomføre et tiltak. Vi ser at skolens aktivitetsplaner har ulike tiltak for å bedre elevens skolemiljø.

I tillegg har skolen et dokument som de kaller IOP. Rektor og ansatte beskriver i intervjuer at IOP er ment som støttedokumenter som utformes for å gi eleven tilpasninger den har behov for faglig, og handler ikke om spesialundervisning.¹⁶ Eksempler på dette kan være ekstra tid på prøver, men kan også være tiltak knyttet til det psykososiale arbeidet som klasseregler, klasseledelse og positiv oppmerksomhet for god atferd.

Vår vurdering

Vi ser av skolens aktivitetsplaner og IOPer at det er mange ansatte som er ansvarlige for å gjennomføre tiltak. Vi vurderer at det er risiko for at ingen sørger for at tiltak blir gjennomført når det er mange ansatte som har ansvar for å gjennomføre konkrete tiltak. Det kan også føre til at det blir uklart for eleven hvem den skal få hjelp fra. I tillegg ser vi at IOPene ikke inneholder en problembeskrivelse om elevens skolemiljø.

Slik vi vurderer det, inneholder både aktivitetsplanene og IOPene tiltak for å bedre elevenes skolemiljø. Det er i utgangspunktet ikke noe i veien for at skolen har flere planer, men alle tiltak som omhandler elevens psykososiale skolemiljø skal gå frem av en skriftlig plan som oppfyller minimumskravene.¹⁷

¹⁶ Fra 01.08.2024 individuelt tilrettelagt opplæring.

¹⁷ Jf. opplæringsloven § 12-4 tredje ledd.

Vi ser imidlertid at ingen av disse planene oppfyller minstekravene. På bakgrunn av dette vurderer vi at skolen ikke dokumenterer plikten til å sette inn tiltak.

Sikrer styret gjennom sin internkontroll at plikten til å sette inn tiltak blir oppfylt?

Styringstiltakene som er satt inn for å ivareta tiltaksplikten er at styret to ganger i året får en generell orientering om arbeidet med skolemiljø av skolens ledelse og sosiallærer. Assisterende rektor på skolen har kjennskap til det norske skolesystemet og deltar i styremøter. Ett av styrets medlemmer har ansvar for skolemiljø, og denne representanten deltar i månedlige møter og har tett kontakt og dialog med skolens ledelse og sosiallærer for å gå gjennom status i aktuelle skolemiljø saker, hvilke undersøkelser som blir gjort og resultatet av undersøkelser. Styrets representant deltar også i møter om elever ved behov for å sikre at skolen oppfyller sine plikter.

Vi ser også at skolen bruker klassekonferanse for at skolens ansatte skal kunne komme fram til egnede tiltak i skolemiljø saker.

De ansatte får informasjon ved begynnelsen av skoleåret om opplæringslovens paragrafer om retten til et trygt og godt skolemiljø, og tilhørende plikter, og det er skolens ledelse som har ansvar for dette. Flere av de ansatte har fortalt at de har fått informasjon om rutinene og at de skal være tilgjengelige. Noen av de ansatte er usikre på hvor rutinene finnes. Mange av de ansatte kommer fra Tyskland og jobber ved skolen i en begrenset periode, og styret vurderer selv at dette utgjør en risiko for regelverksbrudd.

Vår vurdering

Vi vurderer at styret følger opp skolens arbeid med tiltaksplikten gjennom ulike styringstiltak, blant annet klassekonferanse og jevnlig orienteringer fra skolen. Samtidig får vi inntrykk av at ikke alle ansatte har kjennskap til og forståelse av tiltaksplikten, og det er ansatte som forteller at de opplever at skolens rutiner ikke er tilgjengelige for dem.

Vi har funnet avvik og risiko for framtidige avvik på tiltaksplikten. Som tidligere nevnt har vi kommet fram til at skolen ikke retter opp situasjonen snarest dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I tillegg har vi kommet fram til at skolen ikke dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle tiltaksplikten.

Vi vurderer at styret ikke har sannsynliggjort at den følger opp avvik og risiko for avvik med nødvendige styringstiltak. Vi vurderer derfor at styret ikke har en internkontroll som sikrer at plikten til å sette inn tiltak blir oppfylt.

6 Pålegg om retting

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Styret som eier har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir fulgt. Vi varsler at vi vil fatte et vedtak hvor vi pålegger dere å rette opp følgende forhold:¹⁸

¹⁸ Jf. opplæringsloven § 29-2 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4.

1. Styret skal sikre at skolen oppfyller plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.¹⁹
 - a. Styret må sikre at skolen undersøker saken snarest ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt på skolen.
 - b. Styret må sikre at skolen gjør de undersøkelsene som er rimelig å forvente.
2. Styret skal sikre at skolen oppfyller plikten til å sette inn tiltak når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.²⁰
 - a. Styret må sikre at skolen retter opp situasjonen snarest dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
 - b. Styret må sikre at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å sette inn tiltak.

6.1 Oppfølging av påleggene

Styret skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal styret erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan det har blitt rettet.

Frist for retting er 31.10.2025. Vi vil ikke avslutte tilsynet før styret, gjennom erklæringen og redegjørelsen, har vist at påleggene er rettet.

7 Styret har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Styret kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis styret klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til styret.²¹ Styret sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med styret, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Styret kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet.²²

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter.²³

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Frida Jacoby Lilleng, tilsynsleder

Morten Strand

¹⁹ Jf. opplæringsloven § 12-4, jf. kommuneloven § 25-1.

²⁰ Jf. opplæringsloven § 12-4, jf. kommuneloven § 25-1.

²¹ Jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

²² Jf. forvaltningsloven § 42.

²³ Jf. forvaltningsloven § 18.

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Postboks 325, 1502 Moss | sfospost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/os